

Izhaja v Gorici vsak četrtek opoldne. Velja za celo leto 12 L, mesečno 1 L, za inozemstvo 16 L. Na naročila brez dopolne naročnice se ne bomo ozirali. Posamezne številke stanejo v razprodaji 20 stotink. Uredništvo: Ulica Carducci 4, uprava: ul. Vetturini 9.

GORIŠKA STRAŽA

Rokopisi se ne vračajo. Ne-frankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi, katere je treba vnaprej plačati, se računajo po dogovoru.

Izdaja konsorcij »Goriška Straža«. Odgovorni urednik: Josip Vimpolšek. Tiska: »Narodna Tiskarna« v Gorici, ulica Vetturini št. 9.

Se pridružujemo.

Naš vrli sobojevnik za naše narodne pravice, »Pučki prijatelj« v Pazinu res pravi prijatelj našega ljudstva, se je zadnje dni pod pritiskom krivic, ki se nam godijo, vzravnal in napisal odprto pismo generalnemu civilnemu komisarju za Julijsko Benečijo, Ekscelenči Ant. Masconiju. Mi objavljamo tukaj besedilo tega izsrčenega pisma in se mu popolnoma pridružujemo in ga podpisujemo.

Pismo se glasi:

Ekscelenca!

»Časa našega trpljenja je polna. Čas je, da se stori konec neodpušljivim prikradanjem ali kršitvam zakona, ki se godijo od zakonite strani. Iskreno moramo priznati, da ni bila še nikdar avtoriteta zakona tako nemilo teptana v našem jugoslovenskem narodu kakor zdaj. Ob prihodu italijanskih oblastij se je našel naš narod kakor brezpraven rob ali suženj. Namesto, da okupacijska oblast brani red in zakon, da vlada pravično nad vsemi, se je ona postavila v službo majhne klike nacionalističnih hujskačev, ki so večinoma izrodki slovenskega življa, in se vrgla s svojim delom proti jugoslovenskemu narodu.

Nočemo se danes baviti s krvavečim vprašanjem šole, v katerem vprašanju so italijanske oblasti pokazale Italijo kot nesiteljico teme, nasilja in nasilnega raznarodovanja. Mi Jugoslovenci v okupiranem ozemlju smo pred vojno imeli o Italiji mnogo boljše mnenje, kakor ga imamo danes. Tem večje je bilo naše razočaranje, da je izšlo iz neštevilnih krasnih obljub, da je Italija zemlja svobode, da hoče ščititi naš narod in njegov značaj, da hoče spoštovati naš jezik, a posebno, da nam hoče dati mnogo več šol, kakor nam jih je dala Avstrija.

Nočemo se baviti s silovitim izgonom hrv.-slovenskega jezika iz uradov. Nočemo se posebej baviti s tem, da je bilo toliko naših uradnikov vrženih na cesto.... nočemo se baviti z dejanskimi napadi na naš mirni narod... s prošlimi nepopisljivimi mukami stotin in stotin naših internirancev, z vedno še trajajočimi mukami onih, ki še trpé v daljni tuji zemlji, med tem, ko njih družine umirajo lakote. —

Danes se posebej osredotočujemo na falzificiranje naših slovenskih imen. Zahtevamo, da Vaša Ekscelenca stori takoj vse potrebne porake, da se temu falzificiranju stori konec.

Iz orumenelih listov.

Mrak je legal nad Gorico in objemal v svojo kopreno mesto in vso okolico. Le nebo je bilo še nekoliko svetlo. Stal sem ob oknu in strmel na goriški grad, čigar ogromna masa se je nekam grozeče odbivala od svetlejšega neba. Detajli so bili že izbrisani, videle so se samo konture; toda ne pravilne kakor nekoč, ko se je dvigal nepoškodovani grad ponosno na hribečku nad mestom. Kakor razcefrana halja oguljenega berača so se odbijali robovi mogočne zgradbe. Pozna se mu, da so tudi v njem gospodarile smrtonosne dvainštiridesetkarice. Tu manjka en stolp, tam del drugega; levega krila sploh ni, nad katerim se je dvigal stolp z nekdanjim krasnim razglediščem.

Zdel se mi je kakor berač, ki grozeče dviga svojo palico, katere se noben pes ne boji. Le temen mrak ga je pošastno obvil in mu podal mogočno sliko nekdanjih, davno prošlih dni.

In zamislil sem se nehote. Na tem hribečku, na ruševinah tega gradu se je dvigala nekoč ponosna stavba mogočnih goriških grofov. Priselili so se semkaj iz nemških Tirolov; bogati, so hrepeneli vedno po tem, kako bi svojo moč in svoja posestva pomnožili. Dosegli so to na različne načine, z zvijačo, s silo, z ženitvami, s podporo nemških cesarjev in vojvod avstrijskih, katerim so zvesto službovali. L. 1135. jim je patrijarh Peregrin podelil oblast braniteljev oglejske cerkve. To svojo oblast so zlorabljali, kolikor so mogli, da so pomnožili svoja posestva.

Tak je bil tudi Engelbert, goriški grof, »de Gorizia«,¹⁾ kakor omenja li-

Zadnji čas se opaža, kako so vse državne in občinske oblasti — sistematično začele pačiti pri nas vse naše slovenske priimke, a čujemo, da se tako postopa tudi v ostalem okupiranem ozemlju.

Samovoljno pačenje priimkov proti volji stranke je zločin proti zdravemu razumu, proti civilizaciji, je barbarstvo, katerega bi kulturna država absolutno ne smela trpeti. Priimek je svetinja, je del osebe, katero se po tem priimku pozna. Nihče ne sme, in naj bi bilo kjerkoli, pisati ime stranke drugače, kakor se stranka sama piše. Mi, in z nami noben kulturni človek nima nič proti temu, da bodi vsak gospodar pisati svoj priimek, kakor ga je volja; on je gospodar tudi spreminiti svoj priimek, a dosledno morajo vsi kot veljaven priznati tisti priimek, katerega stranka rabi, in v vseh spisih se mora pisati priimek, kakor stranka zahteva. To so najelementarnejša načela, katerih nočejo razumeti italijanske oblasti.

V Pazinu je to šlo še dalje. Ljudem, kateri so si popravili ob oblasti pokvarjeno ime, se je zapretilo, da ne bodo ničesar dobili od — aprovizacije.

To pačenje priimkov ne samo, da žali naš narod, ampak bo gotovo imelo tudi težke posledice v pravnogospodarskem pogledu. Razni dopisi stranke bodo imeli na različne načine napisano njeno ime, in bo zaradi tega stranka imela nepravilne, izgubo časa in stroške, dokler se ne ugotovi identiteta osebe, katere ime je pisano na različne načine.

Čas je, Ekscelenca, da prenehajo ti neredi. Zahtevamo, da oblasti vedno in povsod v svojih spisih in knjigah pišejo priimek tako, kakor ga stranka sama piše. Če ga piše z italijanskim pravopisom, naj se piše italijanski, če ga piše s slovenskim pravopisom, naj se piše slovenski.

Zahtevamo, da Vaša Ekscelenca da takoj točne in stroge odredbe vsem podrejenim oblastim v tem zmislu.

Zalostno je, Ekscelenca, da smo pod sedanjo upravo padli tako nizko. Namesto da bi se zdaj, ko ni pri nas več spomina na Avstrijo, posvetili velikemu delu za obnovo ali upostavitev ljudskega življenja, ki je bilo nemilo izžeto od svetovne vojne, se moramo boriti za najelementarnejše naše pravice: za naše šole, za pravo našega jezika v uradih, za imena naših krajev, (ki so večinoma prekrščeni na nova imena, katerih niso nikoli rabili ni Slovenci ni Italijani) in celo za naše osebne priimke.

Priznavamo, Ekscelenca, da je Vaš položaj prilično težak. Obkoljeni ste od

vseh strani od sumljivih elementov, kateri nosijo sicer ime Italije v ustih, a narodno mržnjo v srcu, katerim je preganjanje nas Jugoslovencev pogoj njih obstanka, cilj njih dela. Na drugi strani pa dobimo še poštene državnike, kateri pa pri najboljši volji ne morejo zapopasti položaja stvari, ker ne poznajo jezika večine prebivalstva zasedenega ozemlja, a brez poznavanja jezika ni mogoče dobro poznati naroda, njegove preteklosti, njegove sedanjosti, njegove kulture in kulturnoekonomskih potreb, dočim mora to poznati dober uradnik.

Energičen nastop Vaše Ekscelence v zmyslu pravice in zakona, zamore ublažiti težko zadane nam rane, odstraniti v nebo vpijoče krivice.

Pridružujemo se s celim srcem tem besedam »Pučkega prijatelja«, ker stočemo tudi mi pod istimi krivicami in naslavljamo to besedilo tudi na g. generalnega civilnega komisarja v Trstu.

Socialne misli.

Zasebna last.

Komunizem ima za cilj vzeti kmetu in sploh vsakemu posestniku zemljo in njegovo last, ter jo proglasiti za skupno lastnino. Kmet bi moral zemljo sicer še nadalje obdelovati, a pridelke bi moral oddajati za skupno porabo, kakor bi to določevala komunistična vlada. Posledica bi bila, da bi moral kmet delati kakor suženj na komando komunistov (boljševikov). Ko bi se kmet izgaral in onemogel, bi ga spravili v hiralnico ali sirotišnico.

Vsak kmet in sploh vsak lastnik hoče pa biti sam gospodar svoje zemlje, in našega kmeta se ne sme imeti za tako neumnega, da bi šel komunističnim pridigarjem na lim. On bo zmiraj zvesto stal na brajku svoje zasebne lasti. Naj spregovorimo o tem par besed.

Narava sama ni dala zemlje ne temu ne onemu. Po naravi res, kakor je dejal Rousseau, zemlja ni nikogar. Bog je ustvaril zemljo za vse, da bi služila vsemu človeštvu in njegovim potrebam. Vprašanje je torej le to, ali bolje služi človeštvu, če ni nikogar, temveč skupna last vseh, ali bolje služi, če je porazdeljena v deleže in so ti deleži zasebna last.

Zemlja, če je neobdelana, rodi le malo ali nič. Zemljo je treba pridno in redno obdelovati. Tudi živali je treba negovati, da dajejo človeku volne, mleka in drugih potrebščin. Če bi pa ne bilo zasebne lastnine, bi vsega tega ne bilo. Človek je mno-

go bolj skrben, če neguje svoje, kakor pa če gre za tuje. Mnogo lažje je redno obdelovanje. Zato se tudi ohrani red in mir.

Nauk o skupni lasti se zdi lep in demokratičen, a je dejansko nemogoč. Nekateri si želé takega komunizma, da bi ne bilo preprirov in tožb, ki so na svetu zaradi zasebne lastnine. Toda ti prepri ne nastajajo zaradi lastnine, ampak zaradi nepoštenja ljudi. Še mnogo večji bi pa bili ti prepri, če bi bilo vse skupno: ljudje bi se prepirali, koliko je kdo delal, kakšno delo je opravljal in koliko je dobil.

Zgodovina je to potrdila. Kultura se je začela in širila z zasebno lastnino. Zato bo pač ostala tudi poslej. Če bi se komunizmu posrečilo za kaj časa odpraviti vso zasebno lastnino zemlje in produktivnih sredstev, bo socialna nuja (potreba) zopet primorala človeštvo, da se vrne k zasebni lasti v tej ali oni obliki.

Sadovi komunizma.

Brezvestni ljudje hodijo po deželi in vabijo ljudi v komunizem. Ljudstvo je zdaj ubožano, nezadovoljno, zdaj se ga najlažje nahujka in zapelje, tako si mislijo komunistični voditelji in separirajo ljudi z najlepšimi vabami in obljubami najlepše prihodnosti, kjer bo vse njihovo in kjer bodo vsi enaki.

»Imamo o komunizmu svoje mnenje, ki ni vzeto iz starega skladišča kapitalistične modrosti, toda vsi dosedanja načini, s katerimi so se skušale te ideje postaviti na tla resničnega življenja, so popolnoma odpovedali in se pokvzali za zmotne. Kard zdravniki iznajdejo novo zdravilo, ga ne uporabijo najprej na človeku, temveč po dolгих poskusih in študiranju začnejo na pr. pri psu. Dandanašnji pa se je našlo nekoliko mladih ljudi, ki so odkrili v doslednem izvajanju naukov nemških modroslovcev Marksa in tovarišev edino in univerzalno zdravilo za bolehalo človeško družbo. Postavili so se na trg in kričali: Vsi, ki ste revni, zatirani, nesrečni — vsi proletarci — združite se, zakaj našli smo lek, ki bo odpravil vso revščino in nesrečo iz sveta! Naravno je, da se jih množice tesno oklepajo. Kdo izmed nas v tej vojni ni spoznal, kako težko je včasih biti človek? Toda kričavi socialni zdravniki niso niti z daleka na jasnem, ali ima to zdravilo v resnici tisto čudodelno moč, v katero verujejo izstradane množice. Pogledimo na Rusko, kjer so najprej napravili močen požirek iz steklenice Marksovega boljševizma. Ali jim je tam bolje? Ne!

vojvodo Leopolda V. Poslednji se je vrnil domov, poln srda na Riharda, kateremu ni mogel pozabiti storjeno razžalitev. L. 1192. januarja meseca je bil že doma, kakor je razvidno iz neke listine cesarja Henrika VI., v kateri je naveden kot prič.³⁾

Meseca decembra istega leta se je vračal angleški kralj Rihard iz svete dežele po morju domov. Vihar je zanesel njegovo ladjo proti istrskemu obrežju. Z nekaterimi tovariši je stopil na suho blizu Ogleja, morda pri Gradežu. Ko je kot trgovec napravljen prišel do Gorice, vasi v Sloveniji,⁴⁾ je poslal poslanca na bližnji grad ter prošil varnostnega spremstva. Tudi je ondotnemu grofu podaril zlať prstan, da bi dosegel njegovo milost. Na grofovo vprašanje, kdo mu pošilja ta prstan, je poslanec odgovoril, da trgovec Hugon, kateri se s svojimi ljudmi vrača iz križarske vojne. Nato je grof rekel, da mu prstan pošilja kralj Rihard in ne trgovec Hugon. Sicer je prisegel, da hoče prijeti vsakega križarja, vendar naj bode pri kralju izjema.

Ko se je poslanec vrnil h kralju, mu je vse to povedal. Tega je to jako prestrašilo, da je opolnoči s svojimi ljudmi na

³⁾ Krones, Handbuch der Geschichte Oesterreichs, I, 614.

⁴⁾ Kronika opata Radulja v samostanu Coggeshalae (Radulfi abbatiss de Coggeshalae Historia Anglicana), ki je bil opat v tem samostanu do l. 1218., piše: „in partibus Sclavoniae ad quandam villam Gazaram“; kronika Rogerja de Wendover (Roger de Wendover flores historiarum, ki sega do l. 1201) pa piše: „in partibus Scaloniae ad villam quandam Gazaram“. Da je Gazara pomotoma napisano za „Gorica“, je razvidno iz pisma cesarja Henrika, kjer se omenja „Mainardus de Gorize“, in pa iz Rigordi Gestis Philippo II. Augusti, kjer se tudi omenja „Mainardus de Gourze“. (Dr. Kos, Gradivo, IV, 406).

stina patrijarha Peregrina iz l. 1157., v kateri navaja pritožbo belinjskega opata Iringa, da mučijo grofovi českrbniki samostanske ljudi s krivičnimi razsodbami, prenočinami, tlako in raznimi terjatvami, sam pa izsiljuje iz ljudi več, nego ima pravico terjati po odvetniškem pravu.

L. 1148. je potoval v sveto deželo. Ko se je povrnil, je začel svoje podložnike in cerkve zelo stiskati. Patrijarh Peregrin se mu je ustavljal in ga pozval na odgovor. Grof pa je prišel z vojaki, ujel patrijarha in ga l. 1149. odpeljal v Gorico. Drugi knezi so ga pa primorali, da je popravil storjeno krivico. Umrl je l. 1187.⁵⁾

Predstavljal sem si v duhu tega moža, ki se je upal uloviti patrijarha, kateremu je bil branitelj. Pogumen do skrajnosti in okruten, toda zvest oproda nemškemu cesarju in avstrijskim vojvodom, s katerimi je bil zvezan tudi po družinskih sorodstvih. Dva brata sta takrat živela na goriškem gradu, Manjhard in Engelbert. Kdo teh dveh je bil prav za prav nekega dne meseca decembra l. 1192. na goriškem gradu, ni prav jasno iz zgodovinskih virov. Eni pripovedujejo, da je bil grof Engelbert.

Takrat se je približal gradu poslanec angleškega kralja Riharda Levosrčnega, ki se je vračal iz križarske vojne po morju domov. L. 1189. se je bila vnela tretja križarska vojna. Udeležili so se je nemški cesar Friderik, Rihard Levosrčni in francoski kralj Filip Avgust. Njihove vojske so se združile v sveti deželi. Pri napadu na mesto Akkon je prišlo do spora, tekem katerega je ponosni in brezobzirni angleški kralj kruto razžalil avstrijskega

⁵⁾ Rutar, Pokn. grofija Goriško-Gradišanska 42. Dr. Kos postavlja njegovo smrt med l. 1191. in 1202. (Gradivo, IV, 395).

konjih zapustil Gorico. Nato je goriški grof naznanil svojemu bratu, ki je bival v nekem drugem mestu, da je kralj Rihard v njegovi bližini, ter ga pozval, da mu zastavi pot. Grofov brat je poslal nekega normanskega viteza za kraljem, da bi ga ujel. A vitez tega ni storil, pač pa je kralju svetoval, da naj hitro zbeži. Vendar je grofov brat dobil osem Rihardovih spremljevalcev v svoje roke. Goriška grofa sta bila kralju zato nasprotna, ker sta ga imela na sumu, da je on dal v Tiru umoriti njunega nečaka Konrada, mejnega grofa v Montferratu.

Z Goriškega je kralj šel na Koroško, ter dospel v mesto Breže, kjer je Friderik iz Ptuja, ministerial solnograškega nadškofa, ujel šest njegovih tovarišev. Rihard je nato tri dni in tri noči bežal dalje ter nazadnje s tremi spremljevalci dospel v vas Erdberg pri Dunaju. Tu ga je ujel ondotni vojvoda Leopold V., kateremu je koroški vojvoda naznanil prihod angleškega kralja.⁶⁾ Zaprl ga je, kakor znano, v grad Dürnstein ob Donavi, odkoder je bil oproščen še le l. 1174. ....

Med tem se je popolnoma stemnilo. Grad je bilo komaj spoznati v temni noči, le sijaj električnih luči se je odbijal od neba, ki so gorele po cestah one Gorice, ki se l. 1001. v Otonovi listini imenuje »kot slovenska vas«, o kateri pa govore orumenele kronike iz konca dvanajstega stoletja, da je ležala v deželi »Sclavonia«, odnosno »Scalonie«, kakor pravi drugi vir. Pa ne, da je bil ta kronik prorok in gledal tja daleč naprej v XX. stoletje?!

⁶⁾ Dr. Kos, Gradivo, IV, regist. št. 817.

⁷⁾ Pa ne, da bi Scalonie pomenjalo deželo „smole“ ali „nesreče“? (Op. ur.).

¹⁾ Rubens, Mon. eccl. Aquil., col. 586; Dr. Kos, Gradivo, IV, 188.

Lenjin in Trockij sta morala sama priznati, da komunizem v praksi ni prinesel ti-stega, kar je obetal v teoriji. In ta poskus je izredno dragocen! Kako ogromna, neprecenljiva škoda se godi Rusiji! Koliko let bo treba, da se to velikansko telo zo-pet opomore! In da ne pozabimo: v Rusiji ni ne miru ne reda. Delavci so se dolgo borili za to, da delajo samo 8 ur na dan, ker daljše delo škoduje telesno in duševno. Boljševiki pa so morali upeljati 12-urni delavnik. In druginja? V Moskvi stane funt moke 1200 rubljev, funt mesa pa 500 rubljev. In vendar Rusija pridelava največ žita. Vzrok tiči v tem, ker ni reda in nobene resnične vlade. Produkcija je padla skoraj za 70% tako v poljedelstvu kakor v industriji. Ruska država pa je ve-lika in močna, zato ne podleže učinkom strupenega zdravila. Ali pogledimo na Madžarsko! Kakor žalostno se sliši trpljenje ogrskega proletarijata. Pred vojno je bil eden najbolj brezpravnih v Evropi, po razpadu kraljestva se je dal premetiti od neresnih zdravnikov in je zaužil boljševizem. Posledice so bile: v vsej Evropi ni take grozovlade, kot je na Madžarskem. Moč je v rokah oficirjev in grofov. Vsaka javna beseda o svobodi se kaznuje z večletnim zaporom. Delavec nima pravice zahtevati višjih plač, dasi-ravno ga druginja žene v obup in mu ko-plje grob.

Iz vsega tega sklepamo, da komuni-zem ne more rešiti sodobnega socialnega vprašanja, zakaj komunizem je isto kar prevrat, nered, splošno razkrajanje go-spodarskih in нравnih sil, vojna, podira-nje in najlepša prilika za zmago onih ve-čno čuječih temnih sil, ki tako besno so-vražijo svobodo, kakor jo mi strastno ljubimo. (M. Str.)

Našim čebelarjem.

Mesec majnik nudi čebelarjem mno-go veselja in zabave. Letos so padli prvi roji že sredi aprila, seveda v bolj zavet-nih krajih. Ako bo lepo vreme, bo dal maj-nik mnogo rojev, ker so se čebelne dru-žine vsled trajno lepega vremena znatno razvile. Težko pričakovani čas je torej tu, zategadel naj bo čebelar z vsem po-trebnim presrbljen in pazljiv, ker druga-če mu bo marsikateri roj odsumel čez hri-be in doline. Kdor ima mnogo čebelnih družin oskrbovati, si mora vsekakor po-magati z narejanjem umetnih rojev, ker bi sicer ne zmoget dela. Narejanje umetnih rojev ni sicer težavno delo, a zahteva mnogo opreznosti in predvsem večletne izkušnje. Zato pa tega dela ne priporočam čebelarjem začetnikom. Kaj pa je lepšega za mladega čebelarja začetnika nego ogrebanje naravnih rojev! Brezdvomno je tudi naravni roj boljši nego umetni. Ze-prizor naravnega roja nudi našim očem krasen pogled tega naravnega pojava če-belnega življenja.

Pri ogrebanju roja bodi čebelar opre-zen. Z ogrebanjem roja ne odlašaj in ne puščaj rojev predolgo na veji. Najbolje je ogrebsti roj še predno so se zbrale vse čebele v čebelni grozd. Seveda je treba počakati toliko časa, da se je zbrala večja gruča čebel okoli svoje kraljice. Na to se zajme to gručo čebel z večjo zajemalko in se nalahko strese v nalašč zato na-pravljen priročni zabojček. Pri tem delu ne rabim podpisanj ne dima, ne vode za škropljenje, še manj pa mreže proti čebel-nemu piku, kajti vse to le draži čebele. Panj za roje naj bo snažen, ker čebelica ljubi red in snago. Razstojišča okvirjev naj bodo pravilna. Začetki medsten ali še boljše cele umetne voščene medstene mo-rajto biti na okvirčkih dobro pritrjene, ker drugače nastane v čebelni zgradbi velik nered, ki otežkoči čebelarju delo, in prejme v kazen za svojo nemarnost mnogo če-belnih pikov. Že tretji ali četrti dan pre-glej in popravi, ako je kaj v neredu, ker pozneje se skrižane čebelne stavbe ne da popraviti.

Za slučaj slabega vremena ne zane-marjaj rojev, ker pridne čebelice so pri-nesle v svojo novo hišico le za tri dni ži-veža v svojih želodčkih, a še to malo za-logo predelajo v vosek, s katerim si gra-de satovje. Ob slabem vremenu pitajmo roje z medom, razredčenim z mlačno vo-do ali pa se sladkorjem v razmerju 1:1 t. j. na 1 liter vode raztopi 1 kg sladkorja in položi to tekočino v plitvih posodicah rojem. Seveda opravljaj to delo zvečer, ko čebele več ne izletajo, ker drugače povzročiš ropanje čebel.

Čebelarji so imeli dne 2. t. m. poučno predavanje v Gorici, a žal, da nam »Gor-janom« ni bilo mogoče vdeležiti se tega čebelarskega sestanka, ker se je »Luka-matija« kugal 1. in 2. maja. No, pa drugič, ko bo ta zverina bolje razpoložena. Na podpisane se obračajo čebelarji z raz-nimi vprašanji. Eni zahtevajo umetno sa-tovje, drugi matično mrežo, tretji povpra-šujejo, kje se dobi čebelarsko orodje, a neki čebelar je bil tako nesramen, da je zahteval, naj mu društvo preskrbi slad-korja, ker ne mara piti grenkega »kofe-ta«. Oj, ti grdi človek, ti! Stresel bi te za ušesa, ako bi naju ne ločili hribi in doline.

Društveni odbor je poskrbel, da dobi-jo čebelarji razne čebelarske potrebščine, iz sosednih držav, ker naša nova vboga domovina ne premore takih reči. Zato pa dopravljen, čebelarji, in priporočite se sv. Ambrožu, naj napravi kak čudež, ker dru-štveni odbor tega ne zmore.

Francišek Kašča,
društveni tajnik v Tolminu.

Nemec si viha rokave.

Dolžnost zmagovalca je, da je pravi-čen in njegova najlepša čednost, da je ve-likodušen. Zmagovalci (če moremo sploh o takih govoriti) zadnje svetovne vojne, naj ta velik zgodovinski nauk tem bolj upvažujejo, ker se jim sokrivda vojne lahko dokaže. Ministerstvo zunanjih zadev Nemške Republike je poverilo znanemu politiku Dr. Kautzky-ju izdajo vseh diplo-matičnih dokumentov, ki se nahajajo v Berlinu od leta 1908 naprej. Dosedaj je izšlo že pet debelih zvezkov. V teh izvir-nih aktih se pa ententne države ne kažejo posbno nedolžne na strašni svetovni vojni. Prej ali slej se bo pravica neizprosno izvršila tudi nad njimi. In če se malo po-gleda v knjige in brošure, ki sedaj Nemčijo kar poplavlja, se moramo kar čuditi, s kakšno gotovostjo računata nemški narod v maščevalno silo svetovne zgodovine, ki se bo znesla nad Antanto, posebno nad Fran-cijo in Italijo. Politiki, socijologi, filozofi in vseučilški profesorji vseh strank so se združili in izdajajo pod imenom: »Bücher für den Neuaufbau Deutschlands«, (Knjige za obnovev Nemčije) brošure, ki jih strastno here ves nemški rod. Kot rudeča nit pa se vije skoz vse te razprave: Nemški narod, pripravljaj se na dan plačila! Za nas podučni so posebno ti-le naslovi: Vla-da in ljudska volja, Poti k smislu držav-nosti, Od vzora moči do vzora kulture, Moč in misel, Spoznanje — volja — čin. Silno agitatorične pa so publikacije, ki ho-dijo med nemški narod pod imenom: »Um Rhein und Ehre« to je: za Ren in čast. — Evo nekaj misli iz njih: Francozi so nas že večkrat hoteli uničiti, pa vsikdar se je močnejši vzdignil. Po Jeni in Auer-stadtu je kmalu prišel Leipzig! Mažari so nekdanj prisilili Nemce, da so jim morali plačevati desetletni sramotni davek, pa v drugem letu je že vstal mogočni Henrik I. Tičar, in je poslal Mažarom namesto tri-buta — krknjenega psa. — Takrat je po-slal Nemec tak »tribut« na vshod, zgodi pa se lahko, da ga bo nemški narod kmalu poslal na zahod. — Nemški rodovi so ho-dili z orožjem v roki od pamtiveka tudi v solčno Italijo, tudi v prihodnosti ne bo do hoteli se zatajiti.

Značilno je, da so se nemški učenjaki začeli intenzivno pečati z »rusko dušo«, in sploh z nami Slovani. Masarykovo e-pohalno delo »Ruska zgodovina, vera in filo-zofija« so v zadnjih dveh letih pokupili Nemci že v treh velikih izdajah.

Zanimivo je tudi, da se je v zadnjih dnevih vse večje časopise oistro vzdignu-lo proti »Veliki Grčiji«, katero so ententni Salomoni zadnje skovali v Sanremu. »Tu-di ta najnovejši kitajski zid, ki ga je zgra-dila ententa, da loči germansko in slovan-sko Evropo od sredozemskega morja in orijenta, bo le en povod več, da se ger-manska in slovska plemena tesneje združita.« (Allg. deutsch. Zeitung).

Nemec gleda na desno in levo, dela, se organizuje, išče zaveznikov, kuje mašče-valne načrte in si viha rokave.

Dopisi.

Iz »Zveze slovenskih kolonov«. — Ni nobenega dvoma, da bi si bilo naše na-rodno gospodarstvo izdatno pomagalo od udarcev, ki jih je zadobilo vsled vojne, ako bi bila država pravočasno priskočila na pomoč prebivalstvu Goriške dežele. Takoj po sklenjenem premirju je ljudstvo pričakovalo od strani vlade krepko in od-ločno akcijo v svrhu obnovev dežele in v tem upanju so ga podkrepjale lepo-dneče objube vladnih organov, ki so v avtomobilnih preletavali našo deželo, nabi-rali informacije in napovedovali skorajšnji pričetek obnove.

Razočarana javnost je v časopisih ponovno brala vladi levite, radi skrajne nesposobnosti, ki jo kaže v perečem vpraš-anju obnove in rotila vlado, naj se že vendar enkrat zgane. Zaman! Italijanski birokratizem je imel gluha ušesa za be-sede svojih odrešenih »bratcev«, živečih v peklenskih razmerah in pokazal je z pol-drugoletno prakso, da nima razmaha in inicijative, ki je potrebna za tako veliko-potezne akcije.

Oglašali so se krivi preroki in zago-varjali izostalo vladno pomoč z izgovor-om, da država nemore vreči v deželo milijonov, dokler ne izvede aneksije. Po-zabljali so ti krivi preroki na dejstvo, da je vprašanje obnove za nas Gorične živ-ljenjskega pomena, in da ne moremo do-pustiti, da bi se naša vitalna vprašanja podrejela političnim vprašanjem.

Pod temi razmerami je stalno nara-ščala ljudska nevolja, ki je uveljavila ko-nečno splošno prepričanje, da nam je šio bolje, ko nam je šlo slabše.

Bridko se moti, kdor misli, da se bo-do razmere izboljšale, ako se vojni oško-dovanci ne združijo v tesno falango in s krepko organizacijo ne prisilimo vlade, da nam dá to, kar nam je dolžna. Zakon o vojni odškodnini nam daje v tem pogledu malo jamstva, zato mora vsak treznomi-sleči človek uvideti, da bo treba na vlado pritisniti, ako si hočemo zajamčiti naše pravice. Ta pritisniti pa bi moral biti orga-niziran, kompakten, neizprosno.

Kdor pozna izvršilni red zakona in kdor ve, da se bo moral vsak oškodova-nec posebej pogajati s finančnim inten-dantom za likvidacijo vojne odškodnine, ta pač s strahom premišlja, kako bo naše, italijanskega jezika nevešče ljudstvo brani-lo svoje pravice pred finančnim inten-danco. Tu mora stati za oškodovancem večja sila, ki pazi, da se mu ne zgodi krivica in ga brani v slučaju potrebe, tu mora stati za posameznikom vsa dežela kakor eden sam mož. To potrebo so spoznali tu-di vojni oškodovanci v kraljestvu ter se zato združili v »Associazione fra propri-etary delle terre invase« s sedežem v Tre-viziu.

»Goriška Straža« je že pred par mese-ci pozvala naše ljudi, naj se organizirajo, vendar je ostal njen poziv brezuspešen, ker ga ljudstvo ni znalo ceniti. Zato po-zivljamo danes še enkrat naše ljudi in jim kličemo »Organizirajte se v društvu za pomoč vojnim oškodovancem«.

Lep in posnemanja vredni zgled nam je v tem oziru dala »Zveza slovenskih kolonov«. Ustanvila je za svoje čalne pi-sarno, ki bo brezplačno dajala navodila in nasvete ter vzela v zaščito njih intere-se. Odbor je sklenil stopiti v stik z velja-ki po deželi in delovati na to, da se osnu-je za celo deželo društvo, k kateremu pri-stopijo tudi posestniki in obrtniki. Zgani-mo se in pojdimo vsi skupno v boj za na-še pravice.

Tolmin. Dne 5. t. m. je na postaji Sv. Lucije zahtevala gospa Š. iz Tolmina voz-ni listek v slovenskem jeziku in ga tudi dobila. Tam službujočemu karabinirju pa ni bilo povšeči, da si drzne še kdo govoriti slovenski in to še celo pri blagajni na železniški postaji, in je radi tega pozval imenovano gospo, da, ker zna italijanski, mora pri blagajni govoriti italijanski, ker da smo v Italiji; ona mu je pa odgovorila, da je na slovenskih tleh in da če je gospod uradnik ne razume, naj se pa priuči slo-venskega jezika, če hoče v teh krajih slu-žbovati, kjer ima opraviti s slovenskimi strankami. Le ta opazka je pa razkačila ne samo karabinirja, ki je gospo Š. pozval, naj ne izziva službujočega osebja, ampak tudi g. uradnika samega, ki je v vsi mo-čjo udaril s pestjo po mizici ob okencu blagajne.

Vprašamo se, je li tako postopanje naročeno od zgoraj, ali je le samo proiz-vod dvatisočletne italijanske kulture? Bo li kedaj bolje? Nam bodo ti Italijani, ki se proglašajo v svet, za naše odrešenike iz-pod avstrijskega jarma, tako odmerjali naše pravice in nam delili svobodo? Bo-mo li potem, ko se je svet boril pol deset-letja za svobodo zatirancev, večji sužnji v Italiji — »državi svobode«, kot smo pa bili v Avstriji — »državi suženjstva«, kakor jo Italijani kaj radi imenujejo?!

Ljudstvo slovensko! Zahtevaj pov-sod in posebno v javnih uradih, da se spo-štuje Tvoj jezik, in ne zaničuj samega se-be s tem, da se siliš govoriti druge jezike. Zahtevaj povsod vse izključno le v slo-venskem jeziku, in videlo boš, da se bodo tudi Italijani navadili te spoštovati!

Iz Lokve pri Divači. Po dokončani vojski sta se vrnila v domačo vas brata Anton in Andrej Hrvat; upala sta, da naj-deta mater in brata Josipa. Namestu nju pa sta našla zaprto hišo: mati in Josip sta umrla med vojsko. Žalosten povratek! — Pričakovala sta tedaj starejšega brata Franeta iz Amerike. Pred nekolicim ča-som je res prišel brat iz Amerike. Trije bratje so živeli v pravi slogi, v zgled na-šim fantom. Sklenili so, da podero staro hišo in si zgradijo nov dom. Dne 6. t. m. sta Frane in Anton podminirala skalo ob stari hiši. Po nesreči je mina predčasno eksplodirala in oba ranila, zlasti je bil poškodovan Frane po vsem obličju, v čelo, levo oko in obe roki. Takoj so ju prepe-ljali sosedje v tržaško bolnico. Cela občina žaluje nad njih nesrečo.

Deskle. Dne 3. majnika, je preminul — večkrat previden s sv. zakramenti — v najlepši dobi cveta 25ih let Alojzij Gom-šček. Bil je v obč. priljubljen mladenič. Fantje so mu v znak ljubezni položili pre-krasen venec na grob. Res, cvet za cve-tom pada.... Žalujoci družini naše so-žalje.

Politični pregled.

Jadransko vprašanje v Pallanzi. — Včeraj so se sešli v Pallanzi delegatje ita-lijske in jugoslovanske države, da rešijo

konečno jadransko vprašanje. Pogajanja bodo direktna, kedni mizi bodo sedli po-oblaščenci obeh držav. Res veliko veljavo so izsilili jugoslovanski delegatje svoji državi v mednarodni politiki! Bili so časi, ko niti govoriti niso hoteli z njimi, ko niti poslušati jih niso hoteli, danes pa se pogajajo z njimi v Pallanzi lice v lice. To je za jugoslovanski narod velika, vsaj moralna zmaga!

(Pallanza je mestece s krasno lego na zapadnem bregu Velikega jezera (Lago maggiore) v Italiji.)

Tu so se torej zbrali zastopniki obeh narodov, da bi prišli do sporazuma v rešitvi jadranskega vprašanja. Laški listi sodijo zelo optimistično; nekateri celo tr-dé, da je sporazum že dosežen, in da bodo delegatje po rešitvi nekih podrobnosti ta sporazuma bodo lahko delegatje se razšli.

Mi ne rečemo nič, dasi nam vsa stvar nič ne dopada. Spregovorili bomo po rešitvi vprašanja. Do sklepa lista ni še pa-dla nobena odločitev, a lahko tudi, da v Pallanzi ne pade. Vse je mogoče. Brez sporazuma bodo lahko delegatje se razšli. Vse pa kaže, da našemu slovenskemu na-rodu bije velika ura, katere spomin mu bo polni srce s srdom proti ednim kakor tudi proti drugim.

Poljsko-ruska vojna. Poljska in bolj-ševiška Rusija sta torej v vojnem stanju. Poljska armada zmaguje, potolčeni ruski boljševiki se pa umikajo v velikem neredu. Koj prve dni so Poljaki zajeli 25.000 Rusov, uplenili 112 topov, dva oklopna vlaka, 105 strojnic, 5000 pušk, 3000 va-gonov, 100 strojev in velike množine voj-nega materijala.

Iz Moskve sporočajo, da je Trocki objavil na ruski narod proglaš, v katerem objavlja, da se je poljskim četam, ki so močnejše po številu in tehnični opremi, posrečilo kljub naporom rdeče vojske zlo-miti odpor sovjetskih čet in da povzročá to dejstvo velike skrbi gledé Ukrajine in Kijeva.

Iz tega poslednjega se povzema, da poljske čete niso mesta Kijev še zavzele.

Poljaki in Ukrajinci. — Ministerstvo za zunanje posle priobčuje uraden komu-niké, v katerem poljska vlada priznava pravico ukrajinskega naroda do samo-stojnosti in direktorija pod hetmanom Petljuro kot najvišjim načelnikom ukra-jinske ljudske republike. Ukrajinsko za-stopništvo priobčuje uradno proglaš, po-polnoma enak onemu, ki ga je izdal načel-nik poljske armade Pilsudski, v katerem hetman Petljura izjavlja, da se bosta polj-ska in ukrajinska armada bojevali ramo ob rami proti skupnemu sovražniku.

Madžari proti Čehoslovaki. — Listi poročajo o gibanju madžarskih čet in o vojnih pripravah madžarskega armadnega vodstva ob slovaški meji. Kakor javlja slovaški časnik, bi se bil moral že 8. aprila izvršiti napad, sedaj pa so Madžari pod vtisom volitev poparjeni. —

Češki listi poročajo iz Košič, da zbi-rajto Madžari čete v Novem mestu, kjer je okoli 12 polkov, nadalje ob progi Tor-nal-Torna, kjer so takozvane legije in v Miškovcu, kjer stoje trije polki. Madžari mobilizirajo vse letnike 1874 do 1900. Slo-vaška mgroli agitatorjev, ki skušajo pov-zročiti izgrede.

Madžari besnijo. — Ker se vrhovni svet ni udal Madžarom za spremenitev in polajšanje mirovnih pogojev, so Madžari kar iz sebe. Izjavljajo, da se Ogrska ne bo mogla nikdar podvreči mirovni pogodbi, ki odtrga domovini 3 milijone in pol Madžarov in uničuje naravno enakost države.

Papeževa nuncijatura v Budimpešti. Kardinal Gaspari je pisal ministru vnanjih stvari, da je Vatikan pripravljen ustanovi-ti v Budimpešti nuncijaturu in določiti za to mesto monsignora Schioppo, ki je sedaj pri nuncijaturi v Monakovem. Gu-bernator Horty je izrazil svoje zadovolj-stvo in hvaležnost za to dobrohotnost nasproti Madžarski.

Domače vesti.

Bogumil Berbuč. — Za vse znanec in prijatelj Bogumila Berbuča je prinesel br-zojav pretresljivo vest, da je Bogumil Berbuč, civilni komisar kraljestva SHS v Prekmurju — umrl. Ta vest je predvsem pretresla njegove ožje prijatelje in sošol-ce, s katerimi je delil na Dunaju in v Pra-gi svoj zadnji krajcar. Pretresla pa bo, ko zvedo o smrti tega krepkega mladega mo-ža, celo našo deželo, saj ga pozna iz nje-govega političnega službovanja cela naša pokrajina. Ni bil takšen kakor drugi av-strijski uradniki, ki so vse obljubili, a ni-česar storili, on ni obljubil ničesar, a storil je vse, če je bilo le mogoče. Zdrav in krepak, toda s težkim srcem je odjahal 1. 1914. z Gorice kot rezervni nadporočnik z 8. topniškim polkom v boj proti Rusom, bratom slovenskim. S prodirajočo in unu-kajočo se avstrijsko armado je poskušal vse sladkosti vojaškega življenja v Podo-liji in Karpatih. Potem so ga pripeljali v goriško vojaško bolnišnico v Velikem se-menišču. Ko je pod vplivom milega južne-

ga podnebja nekoliko okrevaj, je nastopil zopet svojo civilno službo. Koliko dobrega je napravil našemu narodu tik za fronto v Ajdovščini! In potem v onih težkih časih po odhodu Italijanov v Gorici! Po zopetnem prihodu italijanske vojske je bil po zaslugi kruhalačnih goriških renegatov kot prvi jugoslovenski okrajni glavar v Gorici interniran v Italiji. Ta internacija je njegovo že itak šibko zdravje popolnoma izpodkopala. Po vrnitvi iz italijanskega ujetništva je prestopil v službo SHS in je bil poslan za upravitelja v Prekmurje, katero je bilo ravno iztrgano iz madžarskih krempljev. In sedaj ga ni več med nami! Za njim tugujejo vsi, kateri so ga poznali. Tako izgubljam po vrsti najboljše moči iz naših itak izrednih vrst. Odhajajo od nas na posledicah vojne, begunstva in internacij. Kdo pride na njihovo mesto?

Šolski svet, prof. Anton Šantel je umrl 5. maja 1920 v Moravčah v Sloveniji v 76. letu starosti. Od l. 1870 dalje je prof. Šantel poučeval na goriški gimnaziji in sicer matematiko, fiziko in dušeslovje. Z različnimi spomini se ga bodo spomnili njegovi bivši dijaki. Bil je pa vsestransko izobražen mož. Dolgo let je bil prof. Šantel predsednik »Citalnice«, enega izmed najstarejših goriških narodnih društev. Z njim je odšla iz naše srede markantna oseba. Preostali izrekamo iskreno sozalice.

Iz Rihemberga. — Umrla je dne 5. t. m. v Rihembergu gospa Amalija Pavlica roj. Pipan, nevesta bivšega župana. Bolehala je dolgo časa. Blaga pokojnica je bila iz spoštovane družine Pipanov iz Skrbine. Bila je zelo skrbna gospodinja, dobra mati svojim otrokom in v občini pri vseh priljubljen, kakor je pričala občina udeležba pri pogrebu. Domači pevci so jej zapeli krasni žalostinki v hiši žalosti in na grobu. Težko udarjeni družini naše iskreno sozalice! Blagi pokojnici pa ključemo v slovo: Z Bogom, draga Amalija, naj Ti Bog obilo poplača nad zvezdami! Počivaj v miru!

Zvišanje cen časopisov. — Na tem mestu priobčujemo glavne točke odloka, ki zadeva zvišanje cen listov.

Agencija »Stefani« poroča iz Rima 5. t. m.: Uradni list objavlja odlok, s katerim se priznava potreba in nučnost zvišanja prodajne cene za časopise vsled zvišanja cene papirja in drugim sirovinam ter potreba, da se zagotovi osebo, ki je uslužbeno pri časnikarskih podjetjih primerno gospodarsko ravnanje. Odlok določa: Cl. 1. Pričenši s 1. majnikom 1920, se ne bodo mogli prodajati dnevnik in drugi listi, ki izhajajo enkrat ali večkrat na teden, pod ceno 20 stotink izvod; določen delež bodo plačali dnevnik in drugi listi papirnemu fondu, ki se je ustanovil pri ministrstvu za obrt, trgovino in delo, da se na ta način zniža cena papirja za liste. Ta določba velja tudi za priloge listov in za takozvane enkratne številke kakor tudi za nednevnik in druge že omenjene liste, ki bi izšli po objavi tega odloka. Znesek deleža za papirni fond in način plačevanja določa minist. za obrt; čl. 2. po 1. majniku ne sme biti naročnina za dnevnik za celo leto manjša od 50 lir; za nedevnik pa, ki izhajajo enkrat ali večkrat na teden, ne sme biti naročnina manjša nego dvakratna naročnina, ki se je plačevala, ko so se prodajali ti nedevniki po 10 stotink.

Zvišane cene veljajo tudi za tekoče naročnine v času objave tega odloka. — Prestopki tega odloka se bodo kaznovali z globo od 1000 do 10.000 lir; listom, ki bi zakrivali te prestopke, se lahko odvzamejo vse koncesije, ki so jim jih dale javne uprave, v številni poštni in železniške.

Glasom tega odloka se torej pod kaznijo ne sme prodajati noben časopis pod ceno 20 stotink. Pod kaznijo ne sme biti naročnina lista manjša nego dvakratna naročnina, ki se je plačevala, ko so se prodajali nedevniki po 10 stotink.

Če je torej znašala prej naročnina kakega lista 12 lir, mora zdaj znašati 24 lir, če so se posamezne številke lista prodajale po 10 stotink.

Naročnina »Goriške Straže« je znašala 8 lir na leto. Če bi bili prodajali posamezne številke »Gor. Straže« po 10 stotink, bi znašala zdaj naročnina 16 lir na leto, ker smo pa posamezne številke prodajali po 15 stotink, zato bo odslej zašala naročnina za »Goriško Stražo« 12 lir na leto, ali 1 liro za vsak mesec.

Zakon zahteva tako, naročniki naj vzamejo to na znanje in še nadalje podpira jo list.

Zvišanje cen stopa v veljavo s 1. majem t. l., torej zadeva nove naročnike, ki se bodo odslej naročili na list.

Zveza slovenskih kolonov, naznanja, da bo imela odslej svoj urad v Gorici Via Carducci 25., prvo nadst. Urad bo dajal članom brezplačno navodila v zadevi vojne odškodnine. Koloni se bodo obračali lahko tudi na urad pismenim potom, vendar pa morajo pridejati v tem slučaju znamko za odgovor. Glede sloves, ki so jih začeli dajati nekateri gospodarji, bo društveni odbor napravil potrebne korake pri merodajnih oblastih. Odbor je sprejel načelo, da se morajo odslej gospodarji

glede pogodb pogajati z društvom in ne s posameznimi koloni. V tem smislu bo poslalo uradno okrožnico vsem posestnikom, ki imajo kolone. Vsestranske potrebe našega ljudstva zahtevajo, da se vrse po deželni shodi na katerih bodo dali udeleženci duška svojim težnjam. Isti interesi bodo na shodih združili kolone, male posestnike in obrtnike. Prvi tak shod se vrši v nedeljo 30. maja v Blijani. Nastopili bodo govorniki iz Gorice in ako mogoče tudi iz Trsta.

Kaj pa to pomeni? — Naša mladina po okonci pleše. To je edino, kar vemo in izvemo o delovanju naše mladine. Ali ne znajo nasi tantje in naša dekleta res nič drugega o sebi pokazati? Ali je naš rok res že tako globoko na tleh, da se ne povsne do česa višjega in lepšega in pametnejšega? Kajor potem se poslušajo pogovore naše mladine pri plesu, in sliši, kako se ji kar zaporedoma najtežje laske kletve vsuvajo iz ust, tedaj ga mora sprejeti groza in misel: Ali so to še ljudje! Kajor danes se govori o našem »dobrem« ljudstvu, zasluži, da se ga s krepko roko treščijo po ustih.

In potem! — Če se ples obnese, potem začne zapravljanje denarcev, ki so jih priplesali. Potem se je in pije, se pijančuje od kreme do kreme, se vozi iz vasi v mesto in nazaj, se kriči in poje, se tuli in preklinja, da bi človek mislil, da ima živati pred seboj. In to naj bo tisto »dobro« slovensko ljudstvo?

In potem še nekaj. V svojem norem navdušenju za ples pozablja naša mladina na drugo svoje nekuhanje navdušenje. Le z laskimi lepaki vabi na ples, kakor bi to bilo treba, ali kakor bi ne bilo prostora tudi za slovenske lepake. Zdi se, da je mnogi naši mladini vseeno, če tudi vse na svetu hudi vzame, samo, da ona pleše in nori! Hudo smo doživeli! Zalostna nam majka!

Krivec Rudolf je ime vojnega ujetnika v Kurski guberniji na Ruskem. Njegov naslov je prinesel tovariš iz Rusije. Krivčeva žena, Ana Kr., Lokve 29, prosí, da bi ji dotični možev tovariš poslal svoj naslov.

»Podpornemu društvu za dijake na realki v Idriji« so darovali: »Salonski orkester v Idriji od dohodkov dne 20. aprila prirejenega koncerta 250 L., veletržec A. Perko v Trstu 100 L., Posojilnica »Slap« v Vipavi 100 L. Darovateljem se društvo najtopleje zahvaljuje.

Važno za one, ki hranijo nemško-avstrijski denar: V Nemški Avstriji so prišli na sled ponarejenemu žigu na tisočakah in desetisočakah. V prometu se je dobilo nič manj kot 32 takih falzifikatov. Radi tega bo avstroogrška banka v najkrajšem času zamenjala vse bankovce, ki se bodo razlikovali od starih s tem, da bo natis samo nemški.

Vsi oni, ki ne morejo spraviti takoj svojih nemško-avstrijskih bankovcev v Nemško Avstrijo, naj jih prinesejo v naše uredništvo in jim bomo od naše strani preskrbeli izmenjavo.

Zigisani bankovci (jugosl.) se sprejemajo v našem uredništvu (Gospoška ul., št. 4, na dv.) do 22. t. m. od 9h—12h predp. Rok se je podaljšal z ozirom na stranke, toda nepreklicno le do 22. t. m.

V Prvačini prirede člani slov. gledališča v Trstu pod vodstvom g. Marija Simenca koncert in sicer v četrtek 13. t. m. ob 5 pop. v veliki dvorani sokolskega doma.

Stranke, ki pošiljajo denar na upravo »Goriške Straže«, prosimo, naj bi vedno natančno označile, čemu pošiljejo tisti denar.

Najdeno. Neka oseba iz Volč je našla v Gorici denarnico z nekaj denarjem. — Kdor bi ga bil izgubil, naj se oglasi v Volčah pri župnijskem uradu.

Dar. — Neimenovani g. je daroval za »Gor. Stražo« 10 L. — Hvala lepa.

Dar. Velec, družina Macarol-Štrekelj je darovala mesto venca na grob pok. Amaliji Pavlica 10 L za »Goriško Stražo« in 10 L za »Slov. sirotišček«.

Razno.

Vojaki zapuščajo D'Annunzija. Dne 6. t. m. je prišlo na Reki do bojev med karabinirji in med arditii in drugimi italijanskimi vojaki. Dva karabinirja sta mrtva in dva ranjena, en civilist je mrtev, trije arditii in en poročnik so težko ranjeni.

130 karabinirjev, s stotnikom Vadalà na čelu, je sklenilo obrniti D'Annunziju hrbet in zapustiti Reko. Tem se je pridružil stotnik s 400 možmi, ki so bili še ostali na Reki od brigade Sesia. Zjutraj omenjenega dne je Vadalà naznanil D'Annunziju, da namerava zapustiti mesto. D'Annunzio je določil uro ohoda in izdal na ljudstvo razglas, v katerem oznanja vzroke ohoda teh vojakov.

Prišlo je namreč do spora med stotnikom Vadalà in med višjo komando na Reki. Ta je namreč očitala stotniku Vadalà, da ima skrivne pogodbe z avtonomiščno stranko, kar je v nasprotju z določbami višje komande. Da bi se o tem zagotovilo, so nekega dne arditii tudi pre-

iskali prostore Vadalà, misleči, da tam najdejo kake dokumente ali spise. Stotnik Vadalà, ki odločno taji, da bi imel kake zveze z avtonomiščno stranko, je umešavanje arditov sprejel kot razžalitev karabinirskega orožja in je sklenil pustiti Reko.

Ko so prišli stotnik Vadalà in drugi vojaki do zavore pri Kantridi, ki leži na cesti med Reko in Opatijo, so arditii, ki tam čuvajo zavore, skušali karabinirjem raztrgati zastavo, kar se jim pa ni posrečilo. En ardit je nato vrgel ročno granato proti stotniku Vadalà, ki je pa ubila nekega civilista, ki je porival voziček s prtljago oficirjev. Padlo je več strelcev iz pušk, in obležala sta mrtva en brigadir in en vojak, dva karabinirja sta bila ranjena. Karabinirji so na to odgovorili z ognjem, in bili so ranjeni trije arditii in en njihov poročnik.

Pri zavori je bil tudi oddelek D'Annunzijeve kompanije, ki se je pa odtegnil, ko se mu ni posrečilo, zabraniti tega bratomornega boja.

Tako zapuščajo D'Annunzija vojaki, in pravijo, da ni dobro znamenje, ko podgane zapuščajo ladjo.

V Sloveniji lahko zopet pijo. — Deželna vlada v Sloveniji je bila prepovedala točenje vseh alkoholnih pijač in prodajo vina in piva v zaprtih steklenicah. To naredbo z dne 19. aprila je vlada zdaj razveljavila, tako da ostane v veljavi le še prepoved točenja žganih opojnih pijač. — Prestopki te naredbe se kaznujejo s takojšnjo ustavitvijo obrti.

Iz Dunaja piše nekdo: »Psov in mačk je videti malo, vse je šlo že v ponev in prepečeno v želodec. Pravijo, da se pasje meso nič ne razlikuje od telečjega; mačke so pa oprazene prav fine kakor kozliček«. (Kozliček je boljši! Op. ured.)

Vprašanja in odgovori.

M. F. v K. Ako ste bili invalid meseca novembra 1919, ste bili to gotovo že tudi mes. jan. 1919. Prosite potom županstva na okr. civ. kom. Vašega okraja, da se Vam nakaže inval. penzija za čas od 1. 1. 1919 do 31. 10. 1919 naknadno. Obenem prosite za nadaljno nakazilo, ako je rok nakazane 6mesečne penzije že potekel. Priložite spričevalo okrajnega zdravnika.

A. B. Renče. — Obrnite se ustmeno na angleški konzulat v Trstu, Via Sanità, in pišite ob enem na angl. minist. za zun. zadeve na naslov »The Foreign Office, — London, Buckingham Street«, kjer obrazložite vse. Morda bi bilo dobro, da pišete tudi na mestni magistrat v Pretorio.

Komu pristojna naknadna begunska podpora (500—K), morate vedeti, ako čitate »Stražo«.

Očividno je prejela Vaša žena med časom, ko je stala Amerika v vojni, ameriškansko podporo. Vojaška podpora ji ne pristojna, ker niste bili vojak, redna begunska ne, ker ni bila begunka.

Kobarid. Kolikor je nam zano, davčni uradi upoštevajo pri izplačevanju vojaških penzij in podpor 20% povisek k izmenjavi valute.

A. R. v S. Glede Vaše poštno-hranilne knjižice in nežigisanega a. o. denarja se obrnite osebno na naše uredništvo (Gosp. ul., 4, na dvorišču) do 22. t. m. od 9h do 12h predp.

TEDENSKI KOLEDAR.

M A J.

16. Nedelja, 6. povelik., Janez Nep.,
17. ponedeljek, Paškal, Maksima,
18. torek, Feliks, — (Mlaj),
19. sreda, Celestin, Ivo,
20. četrtek, Bernard,
21. petek, Valens, Feliks,
22. sobota, Helena, Julija.

Poslano *)

gosp. — r., ocenjevalec »Burk in šaljivi prizorov« v »Edinosti« št. 110 z dne 9. maja 1920.

Pred 4 tedni je podpisano založništvo poslalo sl. uredništvu »Edinosti« v Trstu trdo vezano, na novo izdano knjižico »Burke in šaljivi prizori« v oceno. Uredništvo »Edinosti« je to oceno priobčilo šele v št. 110 z dne 9. maja t. l. — Ocenjevalec — r se je z robotostjo, ki dela le njemu čast, zagnal v imenovano knjižico in v založništvo, ter se zgraža, kako smo mogli to »vse obsodbe vredno knjigo« izdati in založiti. Potem, ko se je »čedno« izkašljaj, nas pozivlje, da knjigo nemudoma umakemo iz prodaje in — sežgemo.

Ni naš namen, da bi se z gosp. — r prerekali o vsebini »Burk«. Omenimo le to, da vse »Burke« so bile uprizorjene na goriških in podeželskih odrih še predno so izšle v knjižici. »Burke« sta priobčevala »Gorica« in Primorski Listi« že l. 1912—1913 v podlistkih, in ti-le podlistki so bili l. 1914 ponatis-

njeni v posebni knjižici, ki pa vsled izbruba svetovne vojske ni mogla iziti. — Ko so te »Burke« bile priobčevane, ni bilo zgražanja od nobene strani. Tudi občinstvo, ki je pristovovalo uprizoritvam »Burk« se ni zgražalo, marveč se od srca smenjalo ter se izvrstno zabavalo. Omenimo še, da pet »Burk« in »Šaljivi prizori« je uprizorila v letih 1910—1914 »Solskodomka« mladina v Gorici, tri druge pa so bile uprizorjene v korist »Slovenskemu Sirotišču« v Gorici. — Če bi bile te »Burke« res tako ogabne in ostudne, kakor pravi gosp. — r, bi se gotovo ne uprizorile v mestu, in to celo od strani, ki vzgaja mladino.

Nismo nikoli trdili, in tudi ne trdimo, da imajo »Burke« literarno vrednost. Tudi ne trdimo, da niso nekatere izmed osemnajstih malo prerobato in predomače zaokrožene. Da bi pa »Burke« zaslužile, da jih sežgemo — tega pa ne! Burke so polne priprostega kmekega humorja, ki spravi tudi za smeh nedostopno srce v prijetno razpoloženje. — Da še bolj dokumentiramo to našo trditve, ponatisemo še enkrat sodbo — ki je gotovo kompetentnejša od one gosp. — r v »Edinosti« — našega priznanega slovenskega pisatelja in pesnika preč. g. vikarja Venceslava Belè v 17. šte. »Goriške Straže«, kjer pravi o »Burkah« med drugim: »...Če torej govorimo o tej knjigi, je nikakor ne gledamo skozi ostre kritične naočnike in je ne motrimo z visokega literarnega umetniškega stališča, ampak se oziramo nanjo z dobrototnim pogledom, kakor bi se ozrli na skromno in priprosto darilo človeka, ki ima dobro voljo in dobro srce... In potem: »...To je prediven pušni blago, ker je smešno in šaljivo, a v obliki šale so prikriti lepi nauki proti lahkovernosti, praznovernosti, lahkomišelnosti, pijančevanju, trmi, domišljavosti, sleparstvu in t. d. To je poseben karakteristikon, poseben znak teh smešnic: njih zdravo, moralno skoraj tendenciozno podluno zrno«.

Kaj pravi gosp. — r v »Edinosti« k temu? To se vse drugače sliši. Da se resnico spozna, treba čuti dva zvona. Gospodu — r pa povemo, da na veliko njegovo nevoljo »Burk« ne odtegnemo iz prodaje, še manj jih sežgemo. Pa saj kmalu ne bomo imeli kaj sežgati, ker knjig se je tekem petih tednov razprodalo nad polovico založbe, kar je najboljši dokaz za neosnovani izbruh divje jeze nad nedolžno vsebino »Burk«.

Gosp. — r ne bomo odgovorili več. Vemo že naprej, da ponovi svoj izbruh v »Edinosti«, kjer ima za tako »velenarodno« delo vedno dovolj prostora na razpolago, čeprav bi bila njegova dolžnost, popraviti krivico, katero je storil »Burkam« in založništvu. GORICA, dne 11. maja 1920.

Za založništvo »Narodne Tiskarne«
LUDOVIK LUKEŽIČ.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu veleva zakon. Ur.

Zahvala.

Ob smrti našega nadvse ljubljenega sina, brata in svaka

Bernarda Pintar

izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, posebno pa gosp. inženirju Zeldan in njegovim delavcem, ki so v tako obilnem številu spremlili pokojnika k zadnjemu počitku svojo najsrčnejšo zahvalo.

Brestje-Kojsko, dne 8. maja 1920.

ŽALUJOČI OSTALI.

BEDNARIK :: priporoča svojo ::
knjigoveznicu

Via Croce 6 (nasproti »Šolskega Doma«).

Drašček Fanny, Gorica
Via Rastello št. 1

trgovina s kolonialnim in mešanim blagom na drobno in na debelo. Dobra moka bela in koruzna, fižol, ječmen itd. Blago sveže. Priporoča se za obilen obisk. — Postrežba dobra. — Cene zmerne.

Tehnični juridični urad :

za vojne škode
zdeluje prošnje za odškodnino n predulme — izvršuje cenitve škode l. t. d.

Inženir **FRANC PARASCANDOLO**
stavb. računovodja **ANTON CANDIAGO**
in **ALEKSIJ PLINIO.**

Provizorični urad »BANCA DEL FRIULI«
GORICA — Corso Verdi 34 — GORICA.

Modni Salon

ROZE MUNGHERLI v Gorici

Corso Verdi 41 na voglu Via Con-

tavalle 1, II nadstropje

priporoča svojo bogato zalo

klobukov za gospe.

Pesmarica,

zbirka narodnih in drugih pesmi,

je izšla v založbi »Narodne Tiskarne« v Gorici, ulica Vetturini št. 9.

Dobiva se ravnatom in v trgovini Kat. Tisk. Društva v Gorici, broš. 2 L., trdo vez. 3 L. — Pri večjem naročilu popust.

Potrlih src naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, da je naš preljubi sin, oziroma soproj in brat

BOGUMIL BERBUČ

civilni komisar v Murski Soboti,

po kratki boleznj mirno v Gospodu zaspal.

Zemeljski ostanki rajnika se položé k večnemu počitku na Vnebohod, dne 13. t. m., pri Sv. Križu v Ljubljani,

V Gorici, dne 10. maja 1920.

Ivan in Fani Berbuč, stariši.

Ela Berbuč roj. Kuhelj,
soproga.

Bogoslav, brat
Jelica, sestra.

O. BRUGNALLER GORICA

Nunska ulica št. 3-5.

Prodajalna mrtvaških predmetov.

VELIKA ZALOGA KINČA ZA RAKVE VSAKE VRSTE.

Lastna delavnica za rakve in vence iz suhih cvetlic; obleke in črevlji za mrtve, vsakovrstni žalni predmeti, sveče iz pravega voska; pajčolani, venci in šopki za neveste, birmance in za prvo sv. obhajilo.

VSAKOVRSNE SUHE CVETLICE.

—: Cena izven vsake konkurence —: Sprejemamo tudi posebna naročila.

Novo slovensko podjetje.

S Prvim majem otvorim pisarno avtor. stavb. podjetja za izvrševanje cenilnih operativ, prošelj za vojno odškodnino i. t. d.

Maksimiljan Poberaj

arhitekt, avtor. stavbenik in zaprisežen cenilni izvedenec.
Piazza Edmondo de Amicis št. 1. (na Kornu).

Hranilnica in posojilnica v Dornbergu registrirana zadruga z neomejeno zavezo bo imela svoj redni

OBČNI ZBOR

v nedeljo, dne 16. maja 1920 ob 4^{1/2} uri popoldne v posojilničnih prostorih, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva. — 2. Potrditev računskih sklepov 1914-1919. — 3. Volitev načelstva in nadzorstva. — 4. Slučajnosti.
DORNBERG, dne 4. maja 1920. ODBOR.

Andrej Golja

Gorica TRAVNIK 21 Gorica

Zaloga vsakovrstnih lesenih izdelkov, kakor: škafov, orn, stolic, sit, rešet in druge suhe robe. — Velika izbira košev in kuhinjskih potrebščin.

Ravnokar došla!

Velika množina šivalnih strojev iz najboljših nemških tovarn za krojače, čevljarje in šivilje in vsi v to stroko spadajoči predmeti. — Lastna mehanična delavnica. — Priporoča se

Tvrška Franc Saunig, Gorica

Gospodska ulica

:: sedaj Via Carducci št. 25. ::

URAR M. ŠULIGOJ, priporoča sl.

občinstvu svojo dobroznano urarsko obrt. Obenem naznanja, da se je preselil v svojo hišo pri državnem kolodvoru.

„CROATIA“

Zavarovalna zadruga v Zagrebu

ustanovljena leta 1884.

Podružnica v Trstu ul. Lavatoio 1, II. n.

prevzema zavarovanja stavb, premičnin, poljskih pridelkov, sena, slame in živine proti škodi po požarju in strelj in zavaruje stekla, šipe proti škodi po razbitju.

Sposobni krajevni zastopniki in akvizitorji se sprejemajo po najugodnejših pogojih.

Slovenske leposlovne knjige. Mašne knjige.

Valjavec, Italijansko slovenski slovar ima v zalogi:

Knjigarna Kat. Tisk. Društva
:: GORICA, Montova hiša ::

Zaloga na debelo in na drobno.
Cigaretnega papirja „Abadie“ „Excelsior“, „Union“ i. t. d. :: :: ::
Svalčice za cigarete „Abadie“, „Excelsior“ :: :: :: :: :: ::
Slike z okvirji in brez okvirjev ::
Rožni venci svetinje i. t. d. :: :: ::
Uradni papir vseh vrst :: :: :: ::
Šolski zvezki :: :: :: :: :: ::
Švilnati papir razne barve za rože in druge pisarniške potrebščine ::

Zaloga pomnoževalnih aparatov. Sprejemajo se naročila pečatov.

Krojačnica za vsakovrstne možke obleke. Delo solidno, postrežba točna, cene zmerne. — Za obilen obisk se toplo priporoča

FAGANEL ALOJZIJ -- GORICA
ulica Cappuccini št. 2.

Občina Volče

proda iz lastnih gojzdov sekanje okoli 25.000 metrov bukovih drvi. Natančneje pogoje se izve pri županstvu v Volčah.

Župan.

Goriška zveza gospodarskih zadrug in društev v Gorici

registrirana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici, Corso Verdi 32, I. nadstr.,

uraduje vsak delavnik od 8. do 12. in od 3. do 5. popoldne.

Ob sobotah in pred prazniki pop. ter ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

: Peter Gruden :

Gorica - Piazza Grande 6 - Gorica.

Priporoča svojo zalogo najboljših vin in mešanega blaga. Postrežba točna in solidna. Po okolici tudi na dom.

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJÉ

Dr. J. Bačar in V. C. Hansen

zobotehnik

ulica 24 Magglo (prej ulica Tre Rè) št. 9

(v bližini kapucinske cerkve)

ordinirata od 8^{1/2} do 6 ure -- ob nedeljah od 9 do 1 ure.

Brezbolestno izdiranje in plombiranje zobov.

Umetni zobje po najnovejši tehniki.

Dr. Bačar izvršuje ravnotam svojo splošno zdravniško prakso.

Veletržca z vinom

BRATA ABUJA GORICA

Via S. Antonio 4 in na Kornu št. 8 (prej Kaučič)

prodajata na debelo

navadna: vipavska, istrska, briska, dalmatinska, furlanska in italijanska vina;

fina vina in šampanjce v butilkah, maršalo;

raznovrstne likerje, kakor; Fernet Branca, Cognac;

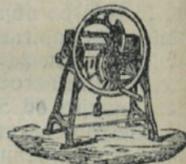
razna žganja (tudi na drobno), Vermouth in špirit.

M. BREZIGAR in SIN

GORICA, Ul. Carducci (nekd. Gospodska ul.) št. 19 (v dvorišču).

Edina zaloga kmetijskih strojev in plugov, znamenitih Geških tovarn, se priporočata slav. občinstvu.

E. RIESSNER (prej) Pavlin E.

Nunska ulica 10 — GORICA — Nunska ulica 10

nasproti „BELEMU ZAJCU“.

VELIKA ZALOGA

mrtvaških rakev, nagrobnih vencev, trakov, umetnih cvetlic; posebnih vencev za neveste, cvetlic za cerkve, palm, vencev za novomašnike in poroke, mrtvaških oblek itd.; papirja in drugih potrebščin za okrašenje rakev, zlatih črk voščenih sveč itd.

CENE BREZ KONKURENCE.

Podružnica Ljublj. Kred. Banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

Obrestuje vloge na knjižice po 3^{1/2} 0/0, na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. Nakazila v Jugoslavijo in inozemstvo po dnevnem kurzu.

Ravnokar je došlo vsakovrstno spomladansko blago črno in plavo, primerno za birmance, po zmernih in stalnih cenah. Za obilen obisk se toplo priporoča :: :: :: ::

Andrej Mavrič,

kroj. mojster v Gorici, Travnik 22.

== Pernat Alojzij ==

naznanja cenjenemu občinstvu, da je otvoril v Ročlnju št. 2

veletrgovino alkoholnih -- pijač. --

V zalogi ima pristna vipavska, istrska, briska, dalmatinska in druga vina, kakor tudi vermut in žganje. Postrežba točna in solidna.